

EUROPEAN CENTRAL BANK

EUROSYSTEM

EUROSISTEMOS EKSPERTŲ MAKROEKONOMINĖS PROGNOZĖS EURO ZONAI

Remdamiesi turima iki 2009 m. gegužės 22 d. informacija, Eurosistemos ekspertai numatė euro zonos makroekonominę raidą¹. Atsižvelgiant į silpnas pasaulio ekonomikos augimo ir vidaus paklausos perspektyvas, numatoma, kad 2009 m. vidutinis metinis realusis BVP augs nuo –5,1 % iki –4,1 %. Gerėjant sąlygoms pasaulyje ir euro zonoje, tikimasi, kad 2010 m. realusis BVP augs –1,0 – 0,4 %. Numatoma, kad infliaciją slopins sulėtėjusi ekonominė veikla, o artimiausiu metu – žaliavų kainų sukeltas bazės efektas. Numatoma, kad 2009 m. bendras SVKI vidutiniškai didės 0,1–0,5 %, o 2010 m. – 0,6–1,4 %.

A interpas

TECHNINĖS PRIELAIDOS DĖL PALŪKANŲ NORMŲ, VALIUTŲ KURSŲ, ŽALIAVŲ KAINŲ IR FISKALINĖS POLITIKOS

Techninės prielaidos dėl palūkanų normų, naftos ir ne energijos žaliavų kainų grindžiamos rinkos lūkesčiais (galutinė duomenų įtraukimo data – 2009 m. gegužės 13 d.)¹. Prielaidos dėl trumpalaikių palūkanų normų yra visiškai techninio pobūdžio. Trumpalaikės palūkanų normos yra 3 mėn. EURIBOR, o rinkos lūkesčiai apskaičiuojami pagal ateities sandorių normas. Pagal metodiką apskaičiuota trumpalaikių palūkanų norma iš esmės turėtų ir toliau būti stabili ir laikotarpiu nuo šių metų antrojo iki ketvirtojo ketvirčio būti 1,2 %. 2010 m. jos turėtų padidėti vidutiniškai iki 1,6 %. Rinkos lūkesčiai dėl euro zonos 10 m. trukmės vyriausybės obligacijų nominaliojo pajamingumo leidžia tikėtis, kad pajamingumas nuosekliai kils nuo 4,2 % (2009 m.) iki 4,6 % (2010 m.). Pagrindinis prognozių variantas atsižvelgia į dabartines sugriežtintas finansavimo sąlygas ir įtraukia prielaidą, kad prognozės laikotarpiu skirtumas tarp bankų skolinimo palūkanų ir rinkos palūkanų normų šiek tiek mažės. Panašiai spėjama, kad ir kreditavimo sąlygos ilgainiui taps nebe tokios griežtos kaip iki šiol. Kalbant apie žaliavas, sprendžiant pagal ateities sandorių rinką 2 savaitių laikotarpiu (iki galutinės duomenų įtraukimo datos), vidutinės naftos kainos 2009 m. turėtų būti 54,5 JAV dolerio, 2010 m. – 65,5 JAV dolerio už barelį. Taip pat daroma prielaida, kad 2009 m. tarptautinės maisto kainos sumažės 10,9 %, o 2010 m. vėl ims didėti. Daroma prielaida, kad kitų žaliavų, neįskaitant energijos ir maisto, kainos JAV doleriais 2009 m. gerokai sumažės – 24,7 %, o 2010 m. kils 9,2 %.

Taip pat daroma techninė prielaida, kad dvišaliai valiutų kursai prognozės laikotarpiu nesikeis ir bus tokie, kokie vidutiniškai buvo 2 savaites iki galutinės duomenų įtraukimo datos. Tai rodo, kad 2009 m. euro ir JAV dolerio kursas bus 1,33, 2010 m. – 1,34; euro efektyvusis kursas 2009 m. bus vidutiniškai 0,6% mažesnis už vidutinį 2008 m. kursą, o 2010 m. – 0,1% didesnis už vidutinį 2009 m. kursą.

Fiskalinės politikos prielaidos pagrįstos atskirų euro zonos šalių nacionalinių biudžetų planais, turėtais 2009 m. gegužės 13 d. Jos apima visas politikos priemones, kurias jau patvirtino nacionaliniai parlamentai arba kurios jau yra išsamiai apibrėžtos vyriausybių ir greičiausiai bus patvirtintos.

¹ Prielaidos dėl naftos ir maisto kainų pagrįstos ateities sandorių kainomis iki 2010 m. pabaigos. Daroma prielaida, kad kitų žaliavų kainos atitiks ateities sandorių kainas iki 2010 m. antrojo ketvirčio pabaigos ir kis rodydamos pasaulio ekonomikos raidą.

¹ Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės rengia kartu ECB ir euro zonos nacionalinių centrinių bankų ekspertai. Tai – du kartus per metus Valdančiajai tarybai rengiama informacija ekonomikos plėtros ir rizikos kainų stabilumui įvertinti. Daugiau informacijos apie taikomas procedūras ir metodus pateikta „A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises“, ECB, 2001 m. birželio mėn., kurį galima rasti ECB interneto svetainėje. Kadangi su prognozėmis yra susijęs neapibrėžtumas, pateikiamos kiekvieno kintamojo tikėtinos ribos. Kiekvieno kintamojo ir laikotarpio ribos atitinka pagal metodą apskaičiuotus 75 % tikimybes intervalus. Ši metodika aprašyta leidinyje „New procedure for constructing ECB staff projection ranges“, ECB, 2008 m. rugsėjo mėn., taip pat paskelbta ECB interneto svetainėje. Tebesant ypatingom ekonominėm ir finansinėm sąlygoms, šiuo metu su prognozėmis susijęs didesnis negu įprasta neapibrėžtumas.

TARPTAUTINĖ APLINKA

Pasaulio ekonominei perspektyvai ir toliau įtakos turi finansų krizės poveikis. 2008 m. pabaigoje ir 2009 m. pradžioje pasaulinė prekyba patyrė precedento neturintį ir sinchronišką smukimą. Kritimas tuo pat metu pasireiškė daugelyje šalių, kadangi pasaulinės prekybos griūtis tik sustiprino finansinių neramumų pradinį neigiamą poveikį. Tačiau pastaraisiais mėnesiais trumpalaikiai rodikliai nebemažėjo, ir numatoma, kad 2009 m. pabaigoje pasaulinis aktyvumas vėl pradės didėti. Nepaisant to, numatoma, kad prognozės laikotarpiu pasaulinis augimas tebebus vangus dėl daugeliui būtino balanso koregavimo. Numatoma, kad 2009 m. realiojo BVP pasaulyje už euro zonos ribų augimas sumažės 1,6 %, o 2010 m. bus 2,1 %. Todėl tikimasi, kad 2009 m. euro zonos eksporto rinkų augimas sumažės 13,0 %, o 2010 m. atsigaus iki 1,0 %.

NUMATOMAS REALIOJO BVP AUGIMAS

Euro zonos ekonomiką neigiamai paveikė lėta ekonominė veikla visame pasaulyje, mažėjantis pasitikėjimas ir griežtos finansavimo sąlygos. Remiantis Eurostato išankstiniu įverčiu, 2009 m. pirmąjį ketvirtį euro zonos realusis BVP sumažėjo 2,5 %. Tai kartu su neigiamu augimu per 2008 m. paskutinius tris ketvirčius daro didelį neigiamą mechaninį poveikį – net –4 procentinių punktų – bendram metiniam BVP augimui 2009 m. Euro zonos BVP mažėjimas atitinka staigų eksporto mažėjimą žlugus pasaulio prekybai. Staiga kritęs eksporto lygis kartu su mažu pasitikėjimu ir finansavimo suvaržymais taip gerokai prisidėjo prie mažėjančių įmonių investicijų, o mažėjančios atsargos sumažino augimą. Kaip rodo pastaruoju metu nusistovėję rodikliai, leidžiantys daryti išvadą, kad 2009 m. pradžioje ketvirtinis augimas buvo pasiekęs mažiausią ribą, kitą metų dalį ekonominis aktyvumas turėtų mažėti daug mažesniu neigiamu tempu negu pastaruoju metu. Po stabilizavimo etapo 2010 m. viduryje ketvirtiniai augimo tempai turėtų būti teigiami. Ši tendencija atitinka prognozes dėl gerėjančių sąlygų visame pasaulyje ir euro zonoje normalizavusis finansų rinkoms ir atsigavus pasitikėjimui iš dalies dėl skatinančios makroekonominės politikos. Numatoma, kad vidutinis metinis realiojo BVP augimas 2009 m. bus nuo –5,1 iki –4,1 %, o 2010 m. atsigaus ir bus nuo –0,1 iki 0,4 %.

Vertinama, kad viena iš BVP sudedamųjų dalių – investicijos – mažės, ypač 2009 m., o ateinančiais metais numatomas daug mažesnis neigiamas augimo tempas. Numatoma, kad privačios investicijos į negyvenamąjį būstą sumažės ir tam daugiausiai įtakos turės maža užsienio paklausa, ypač mažas pajėgumų panaudojimas ir mažėjantis pelnas. Investicijų į gyvenamąjį būstą pokyčiai taip pat rodo būsto kainų tam tikrose šalyse pokyčius. Atsižvelgiant į kai kuriose euro zonos šalyse paskelbtus fiskalinių priemonių paketus, 2009 m. valstybės investicijos turėtų labai didėti, o ateinančiais metais – sulėtėti.

Manoma, kad ateityje mažiau didės ir privatus vartojimas, bet ne taip mažai kaip kitų paklauskos sudedamųjų dalių augimas. Šie pokyčiai iš esmės atitinka realiųjų disponuojamųjų pajamų pokyčius. Numatoma, kad apžvelgiamu laikotarpiu realiosios pajamos iš esmės bus stabilios. Manoma, kad joms neigiamą poveikį darys visą laikotarpį, ypač 2009 m., mažėjantis užimtumas, tačiau teigiamai turėtų paveikti maža infliacija ir kai kuriose euro zonos šalyse taikomi fiskalinių priemonių paketai, o dėl to daugėja pervedimų ir mažėja mokesčiai. Daroma prielaida, kad visu apžvelgiamu laikotarpiu privatus vartojimas didės šiek tiek mažiau negu realiosios pajamos, nes manoma, kad taupymas atsargumo tikslais ir toliau bus didelis esant dideliame neapibrėžtumui, susijusiam su ekonomikos augimo perspektyva, didėjant nedarbui ir mažėjant namų ūkių turtui, ypač dėl mažėjančių būsto kainų.

1 lentelė. Makroekonominės prognozės euro zonai

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)^{1,2}

	2008	2009	2010
SVKI	3,3	0,1–0,5	0,6–1,4
Realusis BVP	0,6	–5,1–4,1	–1,0–0,4
Privatus vartojimas	0,3	–1,3–0,5	–1,1–0,3
Valdžios sektoriaus vartojimas	2,0	1,4–2,0	0,9–1,7
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	–0,3	–12,3–10,1	–6,1–2,1
Eksportas (prekės ir paslaugos)	0,8	–16,6–14,0	–2,0–1,0
Importas (prekės ir paslaugos)	0,9	–13,8–11,2	–3,0–1,4

¹ Numatoma realiojo BVP ir jo sudedamųjų dalių raida pateikta pagal dėl darbo dienų skaičiaus pakoreguotus duomenis. Į numatomą eksporto ir importo raidą įtraukta prekyba euro zonoje.

² Į pateiktus skaičius Slovakija įtraukta jau nuo 2008 m., išskyrus SVKI. Į pastaruosius duomenis Slovakija įtraukta tik nuo 2009 m. 2009 m. vidutiniai metiniai pokyčiai (procentais) apskaičiuoti imant euro zoną, įskaitant Slovakiją jau 2008 m.

2009 m. pirmąjį pusmetį euro zonos eksportas, manoma, labai sumažės dėl tebemažėjančios užsienio paklausos. Vėliau, po numatomo pasaulinės paklausos atsigavimo, eksportas turėtų didėti ir vėl pasiekti teigiamą lygį. Panašiai ir euro zonos importas 2009 m. turėtų mažėti (sparčiau negu numatomas vidaus paklausos mažėjimas), tačiau numatoma, kad kitais metais turėtų atsigauti pradėjus didėti galutinei paklausai. Atsižvelgiant į tai, kad numatomas eksporto mažėjimas yra didesnis negu importo mažėjimas, grynoji prekyba labai sumažins BVP 2009 m. Numatoma, kad 2010 m. grynosios prekybos poveikis bus iš esmės neutralus.

Vertinant ekonominės veiklos prognozes, tikimasi, kad bendras dirbtų valandų skaičius euro zonoje mažės visu apžvelgiamu laikotarpiu. Nors pirmiausia numatoma, kad daugiausia mažės dirbtų valandų vienam darbuotojui skaičius, tačiau vis labiau manoma, kad sumažės ir dirbančių žmonių skaičius. Numatoma, kad darbo paklausos augimą slopins ir tipinė darbo užmokesčio vėlesnė reakcija į labai sumažėjusią ekonominę veiklą. Atsižvelgiant į numatomas užimtumo perspektyvas, apžvelgiamu laikotarpiu nedarbo lygis turėtų didėti.

NUMATOMA KAINŲ IR SĄNAUDŲ RAIDA

Po to, kai nuo 2008 m. vidurio SVKI pagrindu apskaičiuota infliacija labai sumažėjo, tikimasi, kad iki 2009 m. vidurio infliacijos lygis toliau mažės ir šių metų vasarą bei rudenį laikinai bus neigiamas. Po to infliacijos lygis turėtų pradėti vėl kilti. Minėtiems trumpalaikiams rezultatams daugiausia įtakos turės didelis mažinantis bazės efektas ir anksčiau nukritusios žaliavų kainos. Numatoma, kad vidutinis metinis infliacijos lygis 2009 m. bus 0,1–0,5 %, o 2010 m. vėl padidės ir bus 0,6–1,4 %. SVKI, neįskaitant energijos, turėtų mažėti iki 2010 m. dėl mažėjančios visuminės paklausos.

Tikėtina, kad 2009 m. išorės kainų spaudimas daugiausia mažės dėl ankstesnės ir numatomos žaliavų kainų raidos. Vėliau importo kainos turėtų šiek tiek pakilti visame pasaulyje didėjant žaliavų kainoms ir konkurentų kainoms.

Kalbant apie vidaus kainų spaudimą, tikimasi, kad atlygio vienam darbuotojui augimo tempas 2009 m. bus gerokai lėtesnis dėl prastėjančių sąlygų darbo rinkose, sumažėjusios infliacijos ir mažesnio dirbtų valandų vienam darbuotojui skaičiaus. Numatoma, kad darbo užmokesčio augimas ypač sulėtės privačiajame sektoriuje, o darbo užmokestis viešajame sektoriuje turėtų reaguoti vangiau. Numatoma, kad 2009 m. sparčiai didės vienietinės darbo sąnaudos dėl lėtesnės darbo užmokesčio reakcijos į pokyčius, be kita ko, ir dėl dviejų metų darbo sutarčių taikymo, ir dėl vangaus darbo jėgos prisitaikymo labai

sumažėjus BVP, o dėl to darbo našumo augimas buvo neigiamas. Tačiau, 2010 m. darbo našumui didėjant dėl cikliško pagerėjimo, numatoma, kad vienetinės darbo sąnaudos iš esmės bus stabilios. Tikimasi, kad pelno maržos sušvelnins labai padidėjusių vienetinių darbo sąnaudų poveikį 2009 m. Atitinkamai, nuosekliai atsigauvant ekonominei veiklai, pelno maržos turėtų vėl padidėti, kadangi bendrovės mėgins kompensuoti dalį patirtų nuostolių.

PALYGINIMAS SU 2009 M. KOVO MĖN. PROGNOZĖMIS

Kalbant apie realiojo BVP augimą, palyginti su 2009 m. kovo mėn. biuletenyje paskelbtomis makroekonominėmis prognozėmis, 2009 m. numatytos mažesnio augimo ribos. Toks prognozių sumažinimas beveik išimtinai rodo gerokai mažesnę augimą 2009 m. pirmąjį ketvirtį negu anksčiau buvo tikėtasi, kuris susijęs su sulėtėjusia ekonomine veikla visame pasaulyje, o dėl to gerokai sumažėjo eksportas ir vidaus paklausa. 2010 m. numatytos ribos buvo tik truputį sumažintos dėl lėtesnio ekonomikos augimo 2009 m. uždelsto poveikio.

Kalbant apie SVKI pagrindu apskaičiuotą infliaciją, 2009 m. numatytos ribos yra šiek tiek mažesnės negu 2009 m. kovo mėn. numatytos ribos, o prognozės 2010 m. iš esmės nesikeitė. Iš esmės nepasikeitusios prognozės rodo tai, kad mažesnio negu anksčiau buvo tikėtasi aktyvumo poveikį iš esmės atsvėrė numanomai didesnės žaliavų, ypač naftos, kainos.

2 lentelė. Palyginimas su 2009 m. kovo mėn. prognozėmis

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)

	2009	2010
Realusis BVP – 2009 m. kovo mėn.	–3,2—–2,2	–0,7—–0,7
Realusis BVP – 2009 m. birželio mėn.	–5,1—–4,1	–1,0—–0,4
SVKI – 2009 m. kovo mėn.	0,1—–0,7	0,6—–1,4
SVKI – 2009 m. birželio mėn.	0,1—–0,5	0,6—–1,4

B interpas

KITŲ INSTITUCIJŲ PROGNOZĖS

Euro zonos prognozes rengia tiek tarptautinės organizacijos, tiek ir privačiojo sektoriaus institucijos. Tačiau jos nėra visiškai palyginamos tarpusavyje ar su Eurosistemos ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, nes jos parengtos skirtingu metu. Be to, taikomi nevienodi (iš dalies neapibrėžti) metodai fiskalinių, finansinių ir išorinių kintamųjų, įskaitant naftos ir kitų žaliavų kainas, prielaidoms parengti. Skiriasi ir įvairioms prognozėms rengti taikomi dėl darbo dienų atliekamų koregavimų metodai (žr. toliau pateiktą lentelę).

Pagal kitų institucijų parengtas prognozes, tikimasi, kad 2009 m. euro zonos realusis BVP mažės 3,4–4,2 %. 2010 m. augimas bus nuo –0,4 % iki 0,3 %. Nors dauguma prognozių patenka į Eurosistemos ekspertų numatytas ribas, kai kurios prognozės viršija 2009 m. numatytą ribą. Be kita ko, tai greičiausiai rodo, kad prognozės buvo parengtos prieš paskelbiant realiojo BVP augimo 2009 m. pirmąjį ketvirtį išankstinį įvertį. Visos 2010 m. prognozės patenka į Eurosistemos prognozių ribas.

Vertinant infliaciją, prognozėse numatoma, kad 2009 m. vidutinė metinė SVKI pagrindu apskaičiuota infliacija bus nuo 0,4 % iki 0,6 %, o 2010 m. nuo 0,6 % iki 1,3 %. Dauguma infliacijos prognozių iš esmės patenka į Eurosistemos ekspertų numatytas ribas.

Euro zonos realiojo BVP augimo ir SVKI pagrindu apskaičiuotos infliacijos prognozių palyginimas

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)

	Paskelbta	BVP augimas		SVKI pagrindu apskaičiuota infliacija	
		2009	2010	2009	2010
TVF	2009 m. balandžio 16 d.	-4,2	-0,4	0,4	0,6
Europos Komisija	2009 m. gegužės 3 d.	-4,0	-0,1	0,4	1,2
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2009 m. gegužės 14 d.	-3,4	0,2	0,5	1,3
<i>Consensus Economics Forecasts</i>	2009 m. gegužės 15 d.	-3,7	0,3	0,4	1,2
EBPO	2009 m. kovo 31 d.	-4,1	-0,3	0,6	0,7
Eurosistemos ekspertų prognozės	2009 m. birželio 4 d.	-5,1—-4,1	-1,0—0,4	0,1—0,5	0,6—1,4

Šaltiniai: *European Commission Economic Forecasts* Spring 2009; IMF World Economic Outlook April 2009; OECD Interim Economic Outlook, March 2009; Consensus Economics Forecasts ir ECB Survey of Professional Forecasters.

Pastaba: Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse ir EBPO prognozėse pateikti dėl darbo dienų pakoreguoti metiniai augimo tempai, o Europos Komisija ir TVF skelbia dėl darbo dienų skaičiaus per metus nekoreguotus metinio augimo tempus. Kitose prognozėse nenurodoma, ar pateikti duomenys dėl darbo dienų pakoreguoti ar ne.

© Europos centrinis bankas, 2009 m.

Adresas: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
 Pašto adresas: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
 Telefonas: +49 69 1344 0
 Faksas: +49 69 1344 6000
 Internetas: <http://www.ecb.europa.eu>

Visos teisės saugomos.

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.